

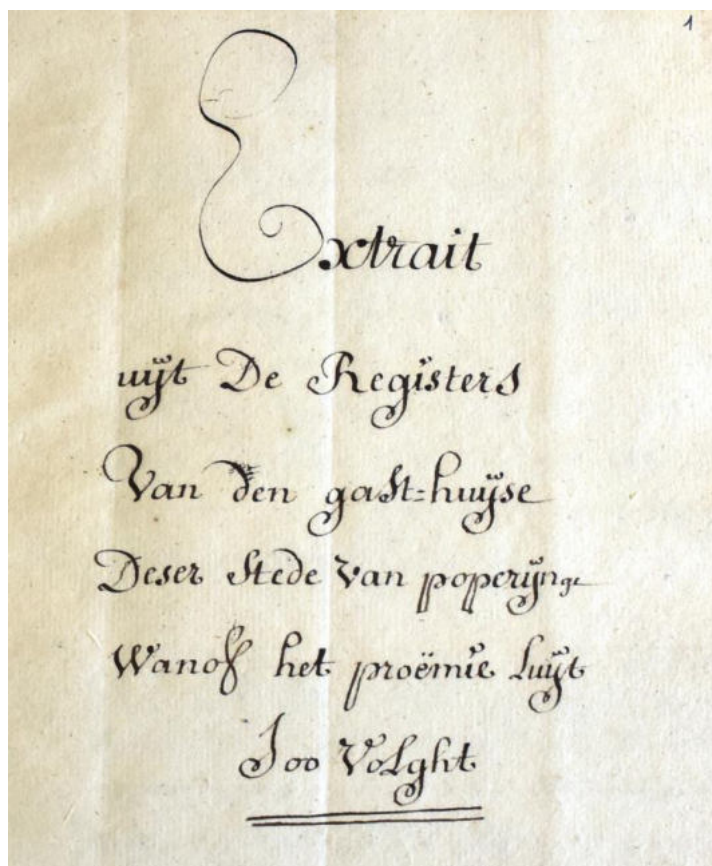
Jaar 1541

Proost

Monasticon Belge – Tome III – Dom Ursmer Berlière

Guillaume Spolart nam het habijt aan in 1495. Hij was onder andere kamermeester en prior van Sint Bertins vooraleer hij Eustache Warhoil opvolgde als proost van Poperinge na 1536. Hij stierf in 1541.

Hij werd opgevolgd door **Alard Rommez** of Rommel van Bourbourg die het habijt ontvangen had op de 28ste mei 1512. hij was van 1541 tot 1551 proost van Poperinge om daarna proost van de Moeren en prior van het 'oude klooster' te worden. Hij stierf op de 20ste september 1559.

Ondertussen had men in Poperinghe andere zorgen. De pest heerste hier en dat zette een aantal dingen op scherp. Zo moest ook de regeling van het 'Wulhuis' of Wolhuis scherp gesteld worden en men hernam daarom een besluit van de 20ste december 1468.

Dat luidde als volgt.

25 januari 1540 – **'t Wulhuis** - SAP 493c

Den heere, sceipenen, kuerheers ende raden der voorseide stede hebben inschelycx gheconfierneit deise naervolghende artykelen, dewelcke ghemaect waren den xxde in decembre anno xiiij' lxxvij - 20 december 1468 - by de wet van de voorseide steide angaende **den wulhuuze**

Eerst zo zal 't gasthuus ontfanghen van elke bale wullen 6 deniers parisis

Van elke tycke zack 12 deniers parisis

Van de elve, tsy zacken of balen, 8 deniers parisis

Van elcke sackte wulle voort gasthuys – 2 deniers

Van elcke voer wulle onghepacht van buyten, komende in de markt of binnen de Keure van Poperinghe, waer dat zy, 2 schele parisis

Item van elcken laeckene, Sint Jansdagh van stellaigen, weder sy vercoopen ofte niet verkoopen, - te weitene de groote lakenen ofte halve comende van buyten - 1 schele parisis

Van elcken weringe – vj

Item van elcke baele meerder – iiij

Van elcken sekte al even kleene ofte groote – iiij

*J^o Soo Sal t'gasthuys ontfanghen
 Van elckie baale Wulle 6. s.
 Item Van elckie tyckie Sacke xij.
 Item Van elve t'ly Sacke, of baalen vij.
 Item Van elckie Sackte Wulle voortgasth^s 2. s.
 Van elckie voer Wulle ontpachit Van
 buyte, komende in markt ofte binne
 de heere Van poperynge waer dat sij ij. s.
 Item Van elcken Sacchiene s^{te} jan
 dagh Van Stellaigen weder sij scoope
 ofte niet ykooopen te weten de groote
 Sacchiene ofte halve comende Van buyte j. s.
 Van elcken werijnghe vij.
 Item Van elcke Baale meerder iij.
 Van elcken Sackte al even kleene ofte
 groote iij.
 Noch Van elckie Waegen die vernacht
 in t'wulhuys ofte bachten t'gasth^s xij.
 Ende Van elcken grooten lasten en
 half ofte gheel Van binder stede
 Van elcken lichte iij.
 Item Van alle maniere Van Vlamsche
 Wulle boven der Waege viij.*

Van elken waghē die
 vernacht in 't wulhuus
 of bachten gasthuuze
 12 deniers parisis
 Ende van elcken
 grooten lasten en half
 ofte gheel van binder
 stede van elcken lichte
 – iij
 Item van alle maniere
 van vlamsche wulle
 boven de waege – viij

Item dese
 voorschrevan
 artickelen waeren
 wederomme ende
 derde werf vernieuwt
 ende gheconfirmeert
 by den heere der weth
 ende raeden den 7de in
 9bre ende was
 ondertekent my
 present – Boeye

*De heer, schepenen,
 keurheren en raden
 van de voornoemde
 stad hebben insgelijks
 geconformeerd de
 hierna volgende
 artikelen –
 Die gemaakt zijn
 geweest op de 20ste*

december 1468 – door de wet van deze stad aangaan het wolhuis.
 Zo zal het gasthuis ontvangen van elke 'baal'¹ of zak wol – 6 deniers parisis

Item noch soo heeft den heere, schepenen ende cuerheers ende raeden gheconfirmeert sekere
 diversche artikelen daer op dat de gasthuusmeesters jaerelyckx huerleider kaemer verpachten
 hier naer verclert:

Erst elck coopman wert gehouden te betaelen ovor een verdeckt kraem gestoffeert met berde
 voor elck voet dat den pachter levert – j pond

¹ WNT schrijft over 'baal' het volgende: — verkort uit den ouden vorm BALE —, znw. vr.,
 mv. balen; verkl. baaltje, mv. -jes. Ontleend aan fr. balle; bij KIL. [1588] vermeld als bal,
 bale, balle, fascis mercium; en verder : Een in grof linnen of matten gewikkeld en geheel
 dichtgenaaid pak van de eene of andere handelswaar.

Ende mits dat den coopman syn craem medebrochte ende stoffeerde, soo en soude den pachter niet hebben dan voor elcken voet – vj schele.

Item zal ontfangen voor persoonen die in huysen voort doen half gelt

Item soo wie comt staen met lynwaerde op leeren ende schraegen, sal geven – iij schele

Ende die beneden deden – j schele

Item soo wat craemere die syn waer spreyt plat op daerde sal geven – j denier

Item boven desen soo zyn de coopliden gehouden te betaelen van wachtgelde van verdeclite caremen – iiij

Ende indien dat in voorseide kraemen souden staen tonnen ofte packmanden, souden gehouden te zyn te geen voor elck stuck – iiij deniers

Item den pachter vande gasthuysse is gehouden hem te stoffeeren van 6 ofte 8 persoonen om by nachte der coopliden goet te bewaeren

Alle dese voorseide artickelen waeren wederomme ende derde werf vernieuwt ende gheconfirmeert by den heere der weth ende raeden – den 7de in 9bre ende was onderteeckent – my present – Boeye

25 Januari 1541 – Aalmoesen en ponden en een pestjaar – SAP 493c

De gasthuismeesters klagen bij de schepenen, omdat zij met het gewoon inkomen van de gasthuisgoederen, de lasten niet meer kunnen dragen. De schepenen en de keurheren, 'metsgaders de raden vander steden' komen op de 25ste januari 1540 samen en besluiten de volgende negen artikels.

Op het verthoogh vande gasthuismeesters voor den heere ende gemeene wet, mitsgaeders de raeden vander stede van Poperynghe, hoe dat voorscheven gasthuys grootelycks verlaeten was van zieke lieden ende van de aermen, soo dat niet veel mogelyck en was t'self last te supporteeren opt incommen vande goede van t' selve gasthuysse - ten waere dat by eenighe goede middelen daerin voorsien waere, des heeren schepenen ende ceurheers mitsgaders den raeden vande stede van Poperynghe ghehoort hebbende t'vertoogh vanden voorseyde gasthuysmeesters ende daerop wel geïnformeert zinde dat soo waerachtigh was, hebben geordonneert dese naervolgende artikelen secourse vande voorschreven gasthuysse ende den aermen.

Actum in Lauwe (januari) 1540.

Eerst soo wat persoonen die de aelmoessen haelen ofte gehaelt hebben ten gasthuysse ofte ten dissche en sy eenige goet hebben ofte achterlaeten, als sy sterfven, soo sal den disch ende gasthuys handtslaen aen heurlieden goet in recompence vande aelmoessen die sy gehaelt sullen hebben.

Ende dat hem niemandt en vervoordere t' goet vande voorschreven persoonen te ali-enen noch te vervremden buyten wetene ende consente vander disschemeesters ende gasthuysmeesters op correctie vande heer eender wet.

Item soo wat persoone die in t'gasthuys zieck ghelegen hebben ende dat de gasthuysmeesters de cost voor hem betaelt hebben ende de voorschreven persoone in toecomende tyden goet hadde ofte goet toequaeme by successie ofte anders, soo sullen de gasthuysmeester actie hebben ande voorseide persone om restitucie te hebben van t'gonne sy vande pennynghen vant gasthuys voor hem betaelt hebben.

Item de rycke lieden ende kynderen die de aelmoessen niet van noode en sijn en sij in 't gasthuys commen by quaede inconvenienties ende de susters heuren aerbeyt betaelen ofte met heurlieden accordeeren, werden gehouden te betaelen den gasthuysmeesters voor t'hout dat sy bernen² ende voor de slete vande bedden lynwaede ende van sulck als sy daer oorbooren voor elcken dagh ij – twee - schellingen.

Item dat de suster van nu voortan geen siecken ontfanghen - noch aen en nemen, sy sal de naeme ende toenaeme vande voorschreven siecke den gasthuysmeester overgevene ende den dagh dat sy ontfanghen waere omdat ten regystre te stellen by den voorschreven gasthuysmeesters.

Item **den cnaepe**³ is ghehouden zyn twee of drie werve de weike te gaen beziën de zieke, ende wat regiment dat men daer hout, ende hoe vele zieke datter zyn ende dat wert hy ghehouden Sondaechs daer naer zyn meesters te kennen te gheiven.

Item den cnaepe is ghehouden te gaen daer zyn meesters hem senden sal omde lieden te vermaenen - om gelt te gheven ofte van andere zaeken die den gasthuysmeester aengaen.

Item den cnaepe en sal niemant geen houdt- hout - gheven ten sy by laste van sijne meesters.

Item dat gasthuysmeesters van nu voortan **geen nieuwe timmerrage**⁴ in't gasthuys en maeken ten sy by consente ende ordonnantie vander ghemeene wet.

*Cornelis
Massijs*

Item soo wat persoone die in gasthuys comt liggen, gequest – *gekwetst* - ende hem in euvelen moede gedaen is ende hij niet gestelt en is sijne costen te betaelen, soo sullen de gasthuysmeesters hemselve voorsien ende doen betaelen den persoon die de voorschreven quest gedaen heeft.

² Bernen = branden

³ De cnaepe = de schrijver of secretaris

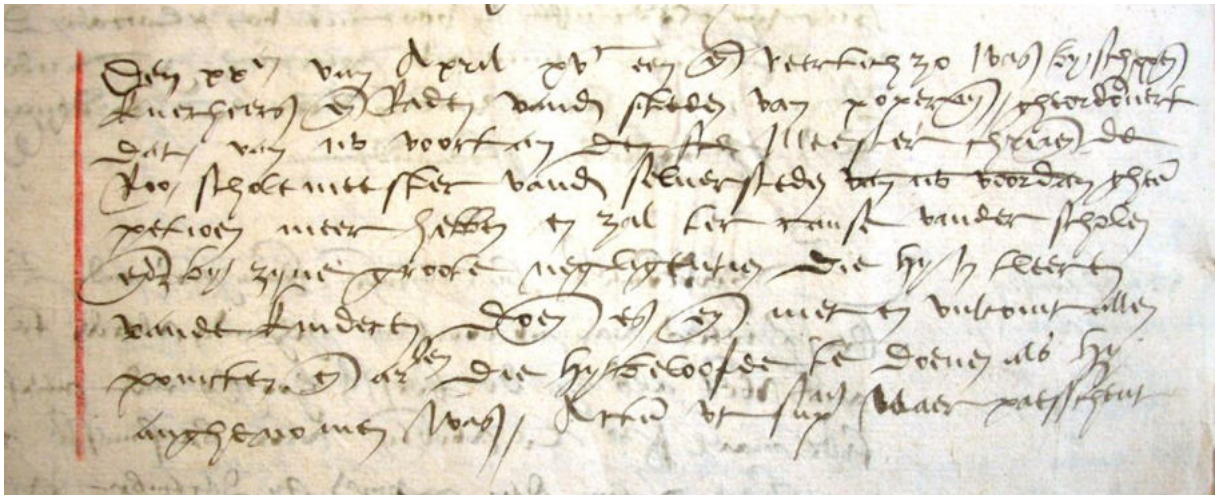
⁴ Timmerrage – normaal wordt het woord 'timmeren' gebruikt voor het oprichten van een woning of gebouw.

Item den cnaepe sal gehouden zijn twee ofte drye werven – *keren* - te weke te gaen besiene de siecken ende wat regiment dat men daer houdt ende hoe veel siecken dat daer sijn, ende dat wert hy gehouden sondaegs daernaer sijn meesters te kennen te gheven.

Inde marge:

*Alle voorschreven artikelen waeren wederomme vernieuwende geconfirmeert by den here de wet ende raeden **den vij sten in 9bre 1547** ende was ondertekent, my present Boeye.*

20 april – **Wat had schoolmeester Deroo misdaan?** – Resoluties A – folio 20 verso

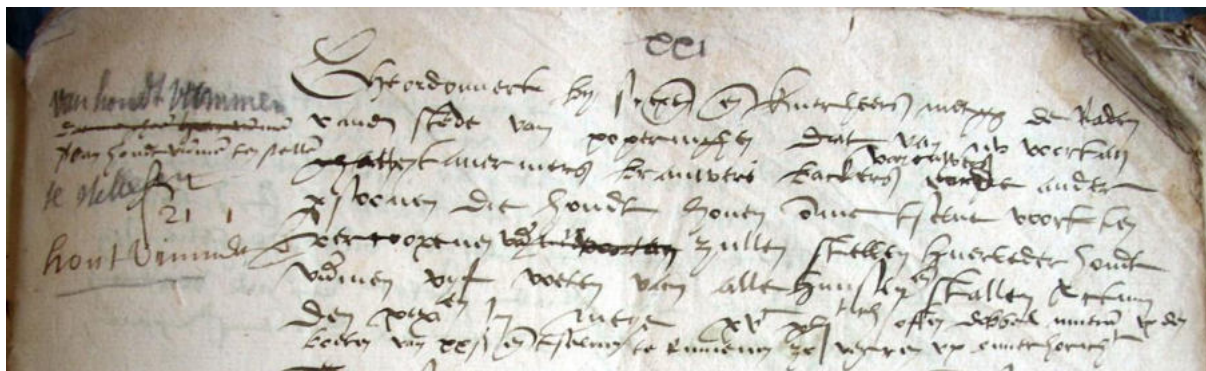
Up 20 april 1541 zo was by schepenen, keurheers ende raeden van de stede van Poperinghe gheordonneert dat van nu voortan **meester Christiaen Deroo**, scolemeestere van derzelver stede, **gheen pensioen meer hebben en zal**, ter cause vander scole, omme zyne groote negligentie⁵ die hy in 't leeren van de kinderen doende es ende nyet en vulcomt alle poincten ende artikelen die hy beloofde te doene als hy aenghenomen was

Item en dat negheen vreemde lieden ende gheen kuerbroeder zijnde van Poperinghe zullen moghen deelmannen⁶ zyn in eenighe sterfhuusen die de kuere van Poperinghe angaen op de zelve boete van iiij pond parisis – actum ut supra

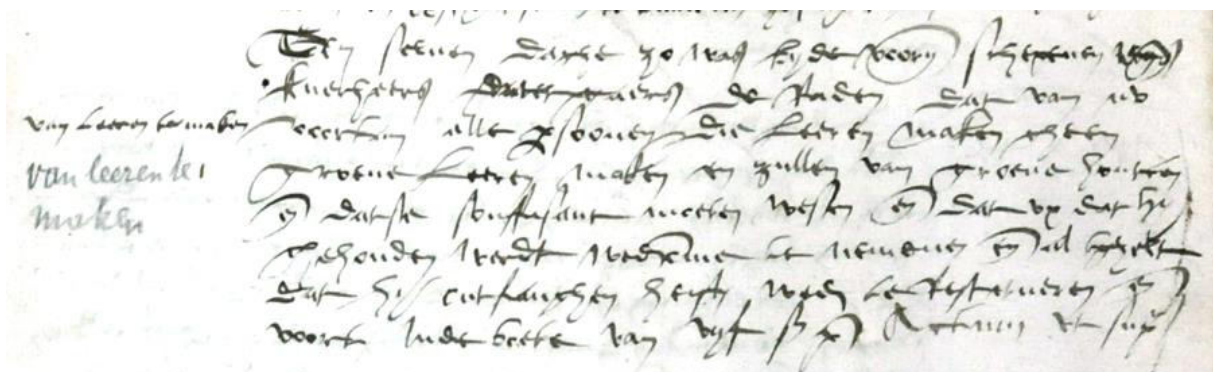

⁵ Negligentie = verwaarlozing

⁶ Deelman = De 'deelman' was de beëdigde persoon die de erfenis van een overledene – het sterfhuys - verdeelde.

Gheordonneert by schepenen ende keurheeren met ghaders de raden van den stede van Poperinghe dat van nu voortan taverniers⁷, brauwers, backers, voorouwers⁸ ende ander personen die houdt houen omme tselve voort ten vercoopen, zullen stellen huerlieden houdt vummen⁹ vijf voeten van allen huysingen ende stallen
Actum den xix in marte xvc xvi tich

Van leren¹⁰ te maken
Ende ten selven daghe zo was bij den voornoemde scepenen, kuerheers metghaders de raeden, dat van nu voortan alle personen die leeren, **gheen groene leeren maken en zullen van groene houten** ende dat ze souffisant moet wesen ende dat up dat zy ghehouden werd naerdane te nemenen ende dat gheldt dat zy ontfanghen heyft naer te restitueren¹¹ ende wort *beboet* in de boete van vijf schele parisis, actum ut supra.

⁷ Taverniers : die 'taverne' houden of herbergiers

⁸ Voorouwers : diegenen die het hout voor houwen voor anderen

⁹ Houtvumme : WNT - — VIMME, VIEM, VIJM, VEM, VUM - In het alg. Stapel, mijt, hoop van hout, hooi of eenig landbouwproduct. In deze bet. vooral in het zuidelijk deel van het taalgebied (HOEUFFT [1829]; *Mag. Ned. Taalk.* 5, 53 [Schouwen, 1851]; DE BO [1873]; CORN.-VERVL. [1903]); BROUWERS, *Vlasserij* 139 [Kortrijk, 1957]). In den vorm *vum* (reeds mnl.: GAILLIARD, *Keure v. Hazebr.* 3, 359 [1897]); *Arch. Ned. Taalk.* 2, 195 [Aksel, 185.]; SCHUERM. [1865-1870]; DE BO [1873]; DEK [1925]).

¹⁰ Leren = ladders

¹¹ Restitueren = terug betalen

Gheordonneert by der ghemeene wet vander stede van Poperinghe dat van nu voortan schepenen zullen halmen 'smaendaeghs ende van dien daeghen in veertien daeghen altyds heurlieden ghemaant te houdende ende ist dat s'maendaghs omme commende 't selve ghenacht mestdaghe ofte heylighdaghe waere, zo en zal men te dien daeghe niet halmen, nemaer s'maendaeghs daernaer eerstcommende, houdende also wederomme 'selve ghenachte Actum 24 in hooymaent 1541

Gheordonneert dat men houden zal 'sheerens **delicten** 's dissendaeghe te 9 euren en half voor de noene, van acht daeghe te acht daeghen, ende midts dat 's dissendaeghs mestdaghe ofte heylighaeghe waere, zoo zal men houden de delycten 'sdissendaeghs daernaer al 't jaer deure. Men zal gene vacantien houen ter cause van de delycten, ten zy dat de weth verclaert ten eersten daeghe en zal men gheen delyckten houden, de vacantien van den ougust noch anderes gesondert.

Zo zal dan heere doen daghen party drie daghen ofte vier voor den dissendaegh

Geen molenaars mogen de speye bedienen

Ten voornoemde daeghe es gheordonneert bij den ghemeenen wet metgaeders de raeden dat van nu voortan gheen muelenaers en zullen meer de speyen houden noch regiment danof hebben - 't is dat men eenighe andere persoonen vinden mach die de selve houden ende bewaren willen, - zo daer toe dient, tot datter anders in voorsien werdt, ende thouden van de selve speye es als nu overghegheven **Jan Lants** - omme de selve speye van nu voortan te bewaren – also daer toe dient

Actum ut supra

Speyen te houden
by voorn
dat men niet meer de speyen
houden en zullen meer de speyen
houden

Gheordonneert by der ghemeene wet vander stede van Poperinghe dat van nu voortan schepenen zullen halmen 'smaendaeghs ende van dien daeghen in veertien daeghen altyds heurlieden ghemaant te houdende ende ist dat s'maendaghs omme commende 't selve ghenacht mestdaghe ofte heylighdaghe waere, zo en zal men te dien daeghe niet halmen, nemaer s'maendaeghs daernaer eerstcommende, houdende also wederomme 'selve ghenachte Actum 24 in hooymaent 1541

5 september 1541 – **Wolven** – Resoluties A – Folio 21 verso

Gheordonneert by schepenen, cuerheers ende raeden zo wat personen van nu voortan eenighe **wolven** vanghen zullen binnen Poperinghe,

die zullen hebben van elcken wulve die binnen de cuere van Poperinghe ghevanghen werd,
drie ponden parisis
ende van elcke wulvinne zullen zy hebben zes ponden parisis
Ende die buuten cuere ghevanghen zyn danof zullen zy hebben naer oude costume

Gheordonneert by den heeren wet ende raden van der stede van Poperinghe dat zo wat ghevanghen van nu voortan
ten hantwulven hanghen zullen binnen Poperinghe die
zullen hebben van elcken wulve die binnen der cuere
ghevanghen werden drie ponden parisis ende van
elcken wulvinne zullen zy hebben zes ponden parisis
Ende die buuten cuere ghevanghen werden danof zullen
zy hebben naer oude costume Ardinghen den 17
september 1541

6 september 1541 – Kinderen mogen niet in het koor - Resoluties A

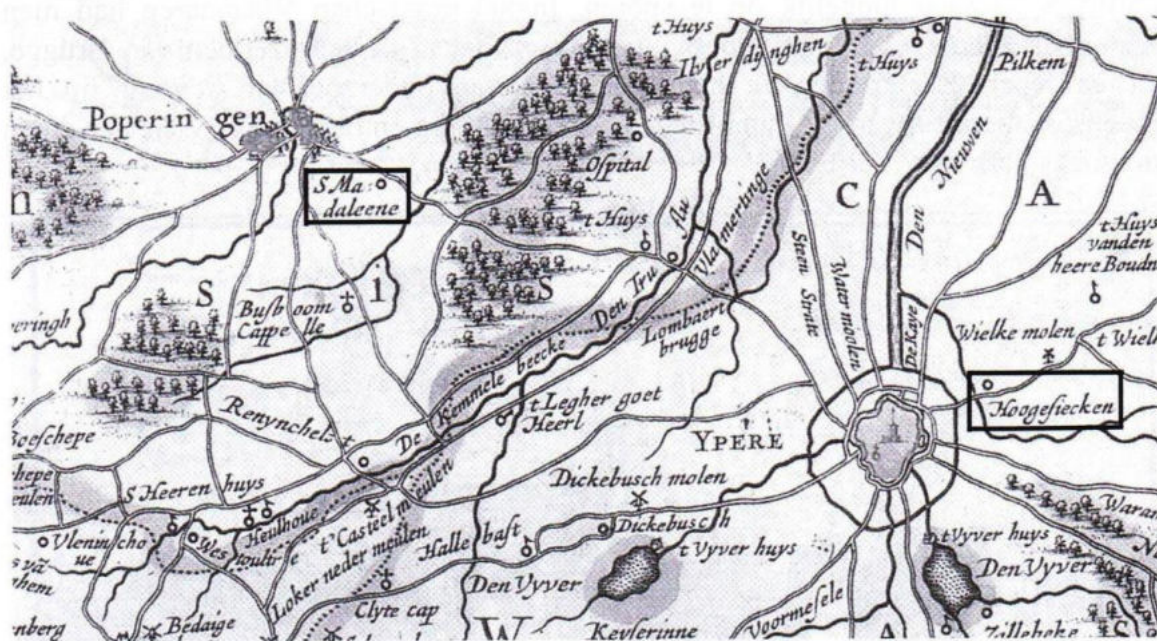
Gheordonneert by den heeren wet ende raden van der stede
van Poperinghe dat van nu voortan gheen jonge knechten
noch kinderen die ter hooger schole niet en gaen
mogen comen op sondaghen, mesdaghen of heilichdaghen
noch ander daeghen binnen der hoofmessen, vespere of
den scolemaester mit zyn kinderen ter kerke
comen binnen der scolevoeren vintende kerckvoeren
noch binnen de drie daken vintende kerckvoeren
gheordonneert te zyn by den heeren wet ende raden
dat de broeds ter scole van nu voortan niet en gaen
op sondaghe, mesdaghe, heilichdaghe, noch op
andere daeghen binnen der hoofmessen, vespere of
den scolemaester mit zyn kinderen ter kerke
comen binnen der scolevoeren vintende kerckvoeren
den 17 september 1541

Gheordonneert by den heeren, wet ende raden van der stede van
Poperingh dat van nu voortan **gheen jonge knechten, noch kinderen**
die ter hooger schole niet en gaen,
zullen moghen comen op sondaghen, mesdaghen of
heilichdaeghen, binnen der hoofmessen,

vesperen of als den scholemeester met zyn kinderen ter kercke compt, binnen de hoofcoore van Sinte Berten kercken,
 noch binnen de drie deuren van de selve coore,
 op ghecorrigeert te zijne by vanghenisse, te water ende te broode ter discretie van de wet,
 hier of zal lyt nemen Franchois Christiaen, cnape van de sacramentsgilde binnen de voorschreven kercke metgaders den scholemeester ende zo wat knechten ofte kinderen, gheen ghezondert noch uytghenomen, zijnde bevonden t'zelve committeerende, die zullen den bailliu van de zelve stede overgheben ter punieren zoo't voorschreven es ende zullen den voorseyde Chrsitiaen ende de scholemeester gheloofst zijn op hunlieden eedt
 Actum den viden september xvc xli tich

17 september 1541 – **Melaatsen** – Resoluties A

Fragment uit de kaart van het Bisdome Ieper. 1662.
 Uit: Atlas Major van Joan Blaeu.

Gheordonnert dat alle belazerde persoonen die ter **madaleene** niet en comen, ons ceurbroeders zijnde, sullen van nu voortan commen woenen binnen **den bilcke van de voorzeide Madaleene** ghelyck als dander doen
 ende hemlieden alleenelick uut doen gheven ter lazerie buuten Brugghe up heurlieden keure te verbeurene ende breeder correctie ter discretie van de voorseyde wet.
 Actum den 17 september 1541.

heerde ontf by der gheentene d'eer bander
 stede van poperinghe dat alle de beelstede
 gheentene die der madallene met te wone end
 kuerbroeders zynde zullen den nu voortan d'een
 wone sijn die beelstede vande voer madallene gheent
 gheent als dander d'een te hanteder alreer dat
 d'een gheent der hanteder sijn bruyghen de hanteder
 sijn te verbruyghen te beelstede verbruyghen te
 gheent vande voer d'een d'een d'een d'een
 te september d'een te september

Inschelicxes gheordonneert dat alle persoonen die als belasert uutte gaen metter cleppe hier
 binnen der keure gheen keurbroeders zijnde, zullen ruimen de zelfde keure van Poperinghe
 ende anders niet ommegeen, noch aelmoesene bidden - dat met die van de kerhove,
 svrintaeghs, naer costumen ende gheen andere provenen haelen –
 up de boete van outte ghecoustumert, te wetene van vijf schelle parisis.
 Actum ut supra

heerde ontf by der gheentene d'eer bander
 stede van poperinghe dat alle de beelstede
 gheentene die der madallene met te wone end
 kuerbroeders zynde zullen den nu voortan d'een
 wone sijn die beelstede vande voer madallene gheent
 gheent als dander d'een te hanteder alreer dat
 d'een gheent der hanteder sijn bruyghen de hanteder
 sijn te verbruyghen te beelstede verbruyghen te
 gheent vande voer d'een d'een d'een d'een
 te september d'een te september

15 september 1541 - **Te wetten te staan**

Gheordoneert byde heere, wet ende raden dat van nu voortan
Malen de Bert verbindt hem inde handen vande here – present scepenen ende kuerheers
 vanden stede van Poperinghen - tallen tyden jeghens den heere te wetten te staene
 ende dat op den ban van thien jaren vutter stede ende heerlichede van Poperinghe ende vutten
 lande ende graefscepe van Vlaenderen
 Actum den xvde in september xvc xlij tich

gheordonneert byz gesl vbet d' Rader dat wy nu
voortan
Neder seker vermaent hem, in de hant van hem
salaris van de scherpchters, ballius ende wetten ter criminele zaken
hant van de Rader dat wy nu voortan
salaris van de scherpchters, ballius ende wetten ter criminele zaken
hant van de Rader dat wy nu voortan

Op volgende bladzijden in de register van de resoluties, staat het mandement anopende den
salaris vande scherprechters, ballius ende wetten ter criminele zaken' geschreven in het frans.
Dit hebben we niet overgenomen.

Copie du mandement anopende den salaris
anopende den salaris

21 oktober 1541 - **De procesen duren te lang!**

omme te remedieren de langhen sten - duur - van justicien ende ter delicten vanden heeren
justicien ende goede reghelen ende ordonnanties te stellen - zo datter cort recht ende expedien van
justicien

Omme te remedieren de langhen sten - duur - van justicien ende ter delicten vanden heeren
ende goede reghelen ende ordonnanties te stellen – zo datter cort recht ende expedien van
justicien

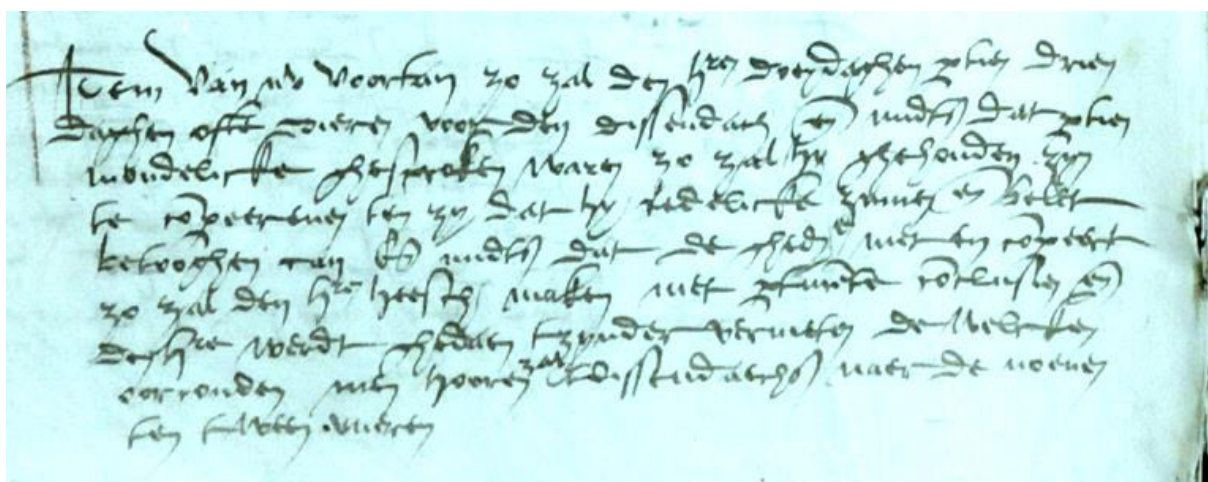
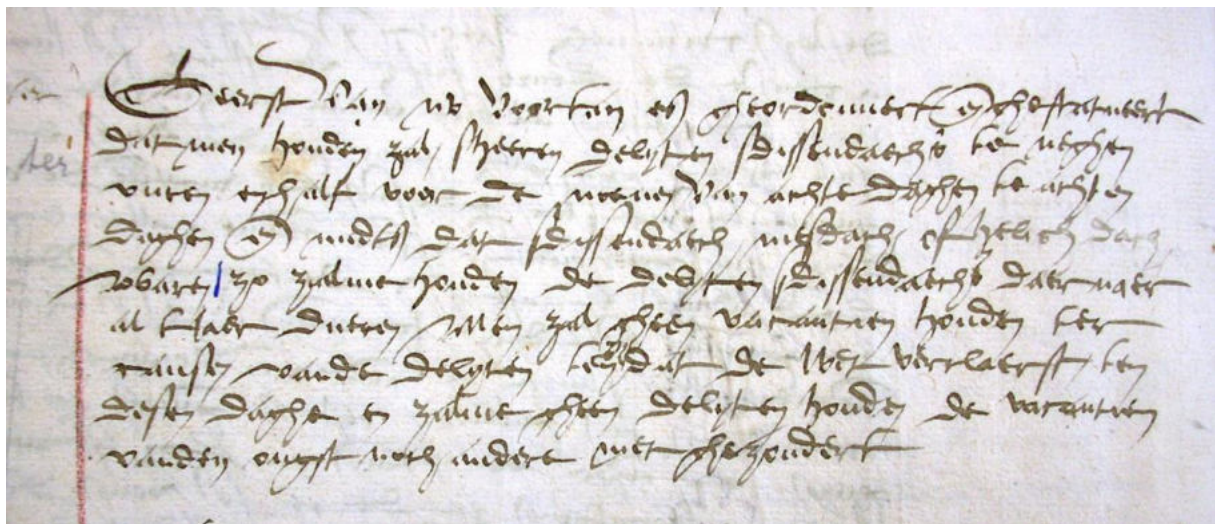
daer in ghedaen mach wesen ende den mesdadighen naer tbevindt vanden sticken ghepugneert – zo est gheordonneert ende ghestatueert byden heeren scepenen ende kuerheers ende raden der stede van Poperinghen - de pointken ende artikelen hier naer volghende totter tyt datter anders in voorsien werde

Actum den xxj in octobre xvc xlj-tich

21 oktober 1541 – **De aanpassing van de rechtgang in verband met de delicten**
– SAP 467 – folio 24v

Teerst dan nu voortan es gheordonneert ende ghestatueert dat men houden zal sheeren delicten 's dissendaechs te neghen uren en half voor de noene - van acht daghen te achte daghen ende mits dat 's dissendaechs mesdagh ofte helichdach waere, zo zal men houden de delycten 's dissendaeghs daernaer al tjaer deure.

Men zal gheen vaccantien houden ter cause van de delicten, ten zy dat de wet verclaerst ten desen daghe en zal men gheen delycten houden – de vacantien van den ougst noch andere niet ghezondert.

Item van nu voortan – zo zal den heere doen daghen partijen drien daghen ofte vieren voor den dissendach - ende mids dat partijen mondelicke ghesproken waren – zo zal hy ghehouden zyn te compareren tenzy dat hy dadelicke zinnen ende helet betooghen can ende midts dat degheene niet en compareert – zo zal den heescher heesch maken met pertinente conclusien

17
Item mit dem da geset mit der Stadt in Witten zu gut
der der nung reformator der Wittenburger Sch
pharische kirche zu Witten mit dem da
der Wittenburger mit in Witten zu gut der der kirche
Witten mit der Wittenburger in der der Wittenburger
Kirche zu Witten

[illegible]

Item mids dat de ghedaechden compareerde ende verzochte te hebbene den heesche in gheschriften – de clercken werden ghehouden te ghevene copie binnen derde daghe omme diswille dat partijen gheen excusen nemen en zouden op den clercken - partie copie hebbende zal andwoorden ten eersten delicten daghe – eerst omme commende op versteken tzyne ende den selven wederomme commende te purgierene voor twelcke delay zo zullen ehbben de ghemeene wet vier schele ende den clerck een schele parisis ende also voort van gheschrifte te gheschrifte totter conclusie in rechte.

Item beide partijen vernouwt zynde zullen doen daghen huerlieden oorconscopen¹² drie of vier daghen voor de dissendach ende mets dat de oorconden niet en compareerden ten daeghe dienende zo zullen beide partijen overgheuen ghebreck op den ghonen die in ghebreke zyn hebbende ende men zalsen wederomme doen daghen ten eersten delicten daghe ende dat van over ghegheuen tzyen boven ghebreken met de boete van thien schellinghen parisis ten prouffitte vander stede ende men zalse daer naer doen daghen up de boete van onuerhoicht - ? - de ghone die ghegheuen waeren boven ghebreken.

Item beide partijen vernouwt zynde – zullen doen daghen huerlieden oorconscopen¹² drie of vier daghen voor de dissendach ende mets dat de oorconden niet en compareerden ten daeghe dienende zo zullen beide partijen overgheuen ghebreck op den ghonen die in ghebreke zyn hebbende ende men zalsen wederomme doen daghen ten eersten delicten daghe ende dat van over ghegheuen tzyen boven ghebreken met de boete van thien schellinghen parisis ten prouffitte vander stede ende men zalse daer naer doen daghen up de boete van onuerhoicht - ? - de ghone die ghegheuen waeren boven ghebreken.

61 Item mets dat eeneghe van ghen verzochte te maken reprochen¹³ – zo zullen zy ghehouden zyn ten eersten dissendaghe omem commen over te gheuen huerleiden reprochen ende copie t halen binnende derde daghen omme solutie up te maken jeghens den eersten delicten dach ende dat up versteken te zynen ende alsdanne te purgieren betalende voor dat delay iijj schele de wet ende den – klerk ? - een schele parisis als boven.

Item mets dat eeneghe van ghen verzochte te maken reprochen¹³ – zo zullen zy ghehouden zyn ten eersten dissendaghe omem commen over te gheuen huerleiden reprochen ende copie t halen binnende derde daghen omme solutie up te maken jeghens den eersten delicten dach ende dat up versteken te zynen ende alsdanne te purgieren betalende voor dat delay iijj schele de wet ende den – klerk ? - een schele parisis als boven.

¹² Oorconscopen = getuigen

¹³ Reprochen = wraking, verwerping, verwijt

Dagh een plaet (mand) te maken legges den eersten
 delictendach dat den verster te zyuen als danne
 te purgeren schuld voor dat delict myt de wet
 den eenst als bouen

Item bedt den ghecontendeert zynde in rechte zo zal den
 heescher doen daghen partien omme te commenen anhooren
 slutende jehens den eersten delictendach ende midts dat den
 heescher belieft zo zal den verweerder compareeren up de boete
 zulck als de wet daer af ordonneren zal.

Item bede partie ghecontendeert zynde in rechte – zo zal den heescher doen daghen partien omme te commenen anhooren slutende jehens den eersten delictendach ende midts dat den heescher belieft – zo zal den verweerder compareeren up de boete zulck als de wet daer af ordonneren zal.

15 oktober 1541 – Officiëren mogen geen herberg houden - Resoluties A - folio 25 verso

218 I. Bouck. Rubrica IX.
 BY DEN KEYSER.

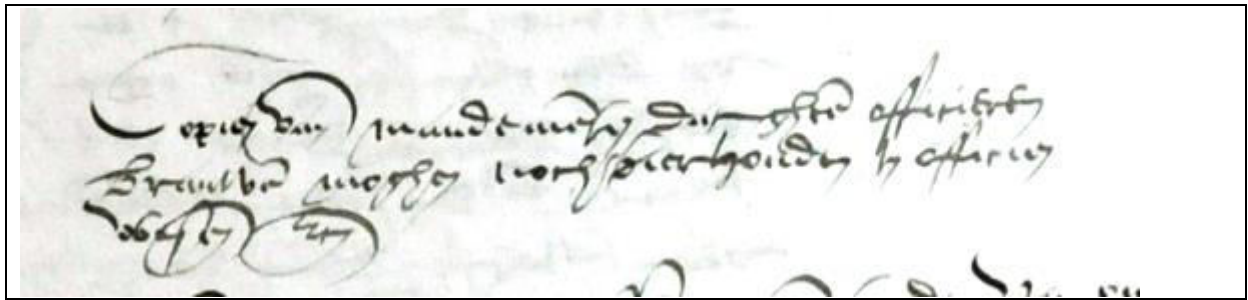
In den tweeden placet bouck fol. 171. art. 6. & fol. 182. art. 5. es ghe-lycke ordonnancie als dese.

Onsen lieuen ende ghetrauwen, de President en lieden van onsen rade in Vlanderen, saluut ende dilectie.

ALZO tonser kenneffe ghecommen es, dat daghelix vele ende menigherande delicten ende mesusen ghecommitteert worden inde Tauer-
 nen ende Cabaretten, weseende binnen onsen lande van Vlaendren: welcke delicten ende mesusen niet alleene verborghen ende secrete, maer ooc onghestraft blyuen, uut oorzake ende ter causen van diere, dat de Weerden ende Meesters van de tauerne ende cabaretten, weseende Officiers van der plaetsen, om huerliedder bier te bet te vercoopen ende meerder slete ofte leuerijnghe te doene (postponerende tghene daerinne zy lieden van officië weghen verbonden ende ghehouden zijn) delayeren ende diffimuleren correctie te doene ouer de voorsyde delicten, nocht oock inquisitie te nemen, so wel van den maten als andersins: alles tot groote schade ende achterdeele van onsen ondersaten.

*Resolucie
 Resolutie A
 blad 25 v*

Copie van de mandement dat gheen officieren brauwen moghen noch bierhouden in officien wesende – etc.

Onsen lieven ende ghetrauwen, de president ende lieden van onsen rade in Vlanderen, saluut ende dilectie¹⁴

Alzo tonzer kennesse ghecommen es, dat daghelicx vele ende menigherande delicten ende mesusen ghecommitteert worden in de tavernen ende cabaretten, wesende binnen onsen lande van Vlaenderen, welke delicten ende mesusen niet alleene verborghen ende secreet, maer oock onghestraft blyven, uut oorzake ende ter causen van diere, dat de weerden ende meesters van de taveerne ende cabaretten, **wesende officieren van der plaetsen**, om huerlieder bier te bet te vercoopen ende meerder slete ofte leverynghe te doene (postponerende tghene daerinne zy lieden van officie wegghen verbonden ende ghehauden zijn) delayeren ende dissimuleren correctie te doene over de voorseyde delicten, nochet oock inquistie te nemen, soo wel van den maten als andersins, alles tot groote schade ende achterdeele van onsen ondersaten

So eyst dat wy - begheerende daer inne te voorsiene, tot de verlichtynghe van onsen voorseyden ondersaten, zonderlinghe ten hende dat de voorseyde excessen ende delicten te bet tot kennessen comen, ende daer naer gecorrigeert moghen worden –

U ontbieden ende comiteren by desen, dat ghy terstont ende zonder vertreck doet uutroupen ende condegghen over alle onse voorseyde landen van Vlaenderen, ter plaetsen daer men ghewoonlic es publicatie ende uutroupynghe te doene, ende van onsen tweghen scherpelick verbieden ende interdiceren allen onsen officieren ende dien van onsen vassalen ende ondersaten, so wel baillius, schauteeten, sergeanten als andere, voordanne te doen brauwere ende leveren eenich bier den tavernieren ende cabarettieren om ten tappe te vercoopen, noch oock taveerne ofte cabaret te haudene, so langhe zy lieden hure officien bedienen zullen, op de verbuerte vanden zelve officien, ende daerenboven arbitrairelicken gecorrigeert te werdene.

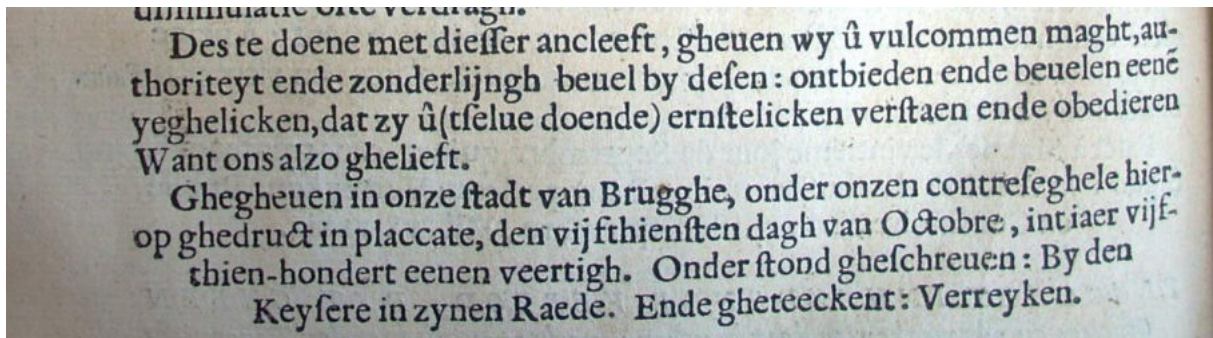
Ende tot onderhoudenesse van onzer voorseyder ordonnancie ende verbodt, procedeert ende doet procederen teghens den overtreders, ende onghehoorsaeme, by executie van den voorseyden peynen, zonder gracie, dissimulatie ofte verdragh. des te doen met diesser ancleeft,

gheven wy u vulcommen maght, autoriteit ende zonderlinghe bevel by desen, ontbieden ende bevelen eenen yeghelicken dat zy u (tselve doende) ernstelicken verstaen ende obedieren

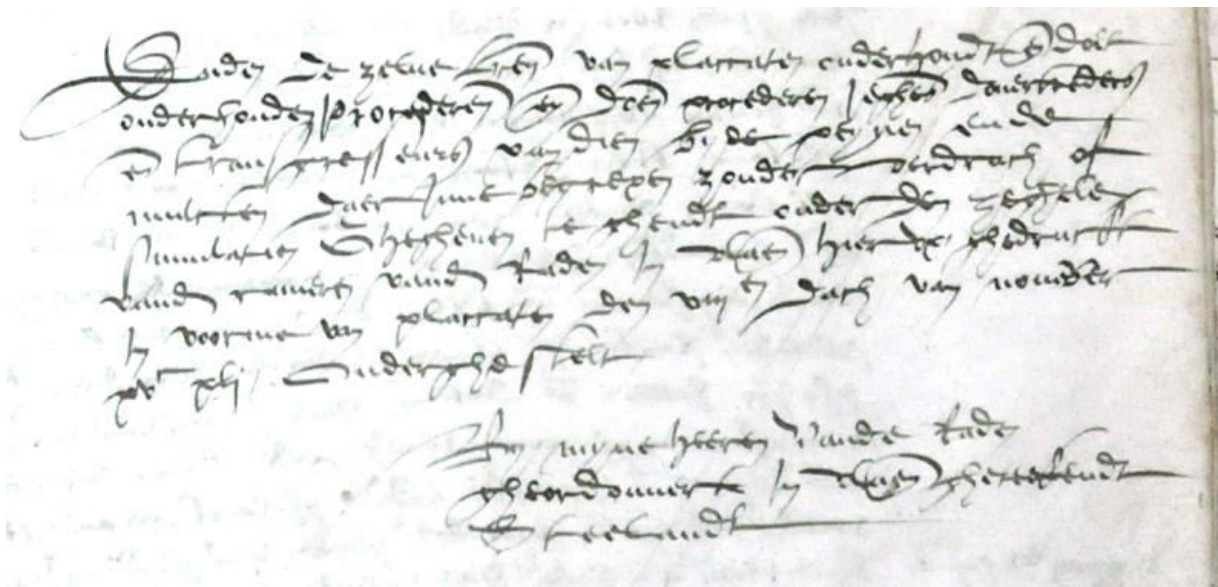
Want ons also ghelieft

¹⁴ Saluut ende dilectie = heil en genegenheid (zij u)'.

Ghegheven in onze stadt van Brugghe, onder onzen contreseghel hierop ghedruckt in
placcate, den vijfthiensten dagh van octobre, in't jaer vijfthien hondert een en veetigh
Onder stond gheschreven, by den keyseren in zynen raede,
Ende gheteckent: Verreyken

Het valt op dat de versie in onze stadsregister toch enigszins anders eindigt. Deze luidt als volgt:

Doen de zelve letteren van placcaten onderhouden ende doen onderhouden procederende ende
doen procederen jehghens d'overtreeders ende transgresseurs¹⁵ van dien by de peyne ende ...
daerinne begrepen zonder verdrach of stimulatie
Ghegheven te Ghendt onder de zeghelen vanden camer vande raede in Vlaenderen
Hier op ghedruckt in voorme van placcaten – den viij dach van november xvc xli
Onderghestelt
Myne heeren vande rade
Gheordonneert in vlaenderen – gheteckent Steelandt

¹⁵ Transgresseur = het zelfde als overtreder